

הרי הם מתנה, ואם משום טעם כל שהו לא נגמרו הקדושין, אין היא צריכה להחזירם, אם כן אף כאן כשגמר את קידושיו, אין זה חשוב מקדש במלוה, ומאידך אף מתנה אינם, שהרי על מנת קדושין נתנם, וגמר את דבריו.

אגב שנזכר בסוגייתנו ענין "מעות בעלמא חוזרים", מתגלגל הענין לדין המקדש אחותו; ואחר כך שבה הגמרא לדין משנתנו.

איתמר: (2)

המקדש אחותו שאין קדושין תופסים בה, נחלקו רב ושמואל מה יהא דין המעות שקיבלה בתורת קדושין:

רב אמר: המעות שקיבלה חוזרים הם לאחיה המקדש.

ב. ושמע מינה: המקדש במלוה ופרוטה, דעתה⁽¹²⁾ של האשה אפרוטה להתקדש בה לבד, ומקודשת היא; שהרי הסיפא עוסקת במי שעשה מעשה קידושין אחד בשלשת התמרות, ומכל מקום, אף ששתים מהן מלוה היא, מקודשת היא בתמרה השלישית כשיש בה שוה פרוטה.

ב-10 ג. ושמע מינה: מעות בעלמא חוזרים,

כלומר: כל קידושין שאינם קידושין,⁽¹⁾ אין אומרים שהמעות מתנה הם, אלא פקדון הם, וחוזרים למקדש; ומשום כך חשובות התמרה הראשונה והשניה כמלוה, כי היות וכבר אכלתם ואינם בשעת חלות הקדושין, אינה מתקדשת בהן, והרי הם כפקדון שאכלה אותו ונעשה מלוה על ידי אכילתה, שאינה מתקדשת בו.

כי אם תמצוי לומר שקדושין שאינם קדושין

בו שוה פרוטה".

1. נתבאר על פי לשון רש"י, והיינו שמדברי רבי אמי מוכח כשיטת רב שבהמשך הענין שאמר: "המקדש אחותו מעות חוזרים", וראה מה שביאר הריטב"א את שיטת רש"י; והתוספות כתבו בנוסח אחר: "ובעוד שלא נגמרו הקידושין חזר בו מלקדשה", והיינו שאין הנידון כאן תלוי במחלוקת רב ושמואל שנחלקו במקדש אחותו אם מעות חוזרים או לא, וכמו שכתבו בתוספות ד"ה דאיתמר, וכן פירש הרשב"א.

2. בתוספות כתבו שיש שאין גורסים "דאיתמר" כי אין זה שייך לנידון הקודם שאמרו: "מעות בעלמא חוזרים", וכפי שיטתם בביאור "מעות בעלמא חוזרים", אבל לשיטת רש"י שנידון אחד הוא, לכאורה הגירסא היא "דאיתמר".

שוה פרוטה, ואילו אם יש בראשונה שוה פרוטה אינה מקודשת, בהכרח שמטעם מלוה הוא, וכל שכן שתקשי כן לפי הרשב"א והמהרש"א שהובאו בהערה לעיל, שאם הסיפא של המשנה קאי על המציעתא, אם כן כל עיקר דין הסיפא שאינה מקודשת אם יש בכולן כאחד שוה פרוטה אינו אלא מטעם שהמקדש במלוה אינה מקודשת; וראה מה שכתב "המקנה" בביאור דברי רש"י.

12. ראה בשו"ת רבי עקיבא איגר מהדורא תניינא סימן נו ד"ה ובאמת אף, שהעיר בתוך דבריו: למה צריך שיהיה דעתה אפרוטה, והרי בלאו הכי, כיון שיש כאן קנין מועיל וקנין שאינו מועיל, יש לו להועיל אף אם דעתה גם על הקנין שאינו מועיל, וכמו שהביא שם מה"נמוקי יוסף", וראה מה שכתב שם בד"ה ואולי יש; וראה עוד בהערות לקמן מח א, גבי "שמין את הניר אם יש

ושמואל אמר: המעות שבידה מתנה הם, ואינה צריכה להחזירם לאחיה.

ומבאר הגמרא את טעמיהם:

רב אמר: מעות חוזרים: משום דסבירא ליה דאדם יודע שאין קידושין תופסין באחותו, וגמר המקדש ונתן לה את המעות לשום פקדון.

ואי קשיא לך: לימא לה לשום פקדון [יאמר לה בפירוש שלכך נותנם לה], זה אינו, כי סבר הבעל לא מקבלה האשה את המעות כפקדון.⁽³⁾

ושמואל סבר מעות מתנה: משום דסבירא ליה דאדם יודע שאין קידושין תופסין באחותו, וגמר המקדש ונתן לה את המעות לשום מתנה.

ואי קשיא לך: נימא לה לשום מתנה, זה אינו, כי סבר הבעל: כסיפא לה מילתא [בושה היא לקבל מתנה].⁽⁴⁾

מתיב רבינא לשמואל, ממה ששינינו במשנה בחלה ב ה:

עיסה מתחייבת בחלה בשעת גלגול

העיסה,⁽⁵⁾ והמפריש חלתו מן הקמח, אינו חלה, וגזל הוא ביד כהן, אם אינו מחזיר לבעלים.

ולשיטת שמואל תיקשי: אמאי הוי גזל ביד כהן?! והרי נימא: אדם יודע שאין מפרישים חלה קמח, וגמר הישראל ונתן את החלה לכהן לשם מתנה!?

ומשנינן: שאני התם גבי חלה, שחייבו חכמים את הכהן להחזירה, משום שאם לא יאמרו כן, יש לחוש דנפיק חורבה מינה [שמא תצא תקלה], כי:

זימנין [פעמים] דאית ליה לכהן פחות מחמש רבעים קמח [חמשת רבעי קב במידת צפורי שהם חמשה לוגין, שהוא השיעור המחייב בחלה], ובדעתו לעשות מהם עיסה הפטורה מחלה —

והאי חלה שקיבל בעודה קמח אליש ליה בהרי הרדי [ילושנה עם קמח שלו כאחד] באופן שיש בשניהם כדי שיעור חלה; ומן הדין חייבת העיסה בחלה, שהרי קמח זה טבול הוא לחלה, היות ולא היתה הפרשתו כלום, ומצטרף לקמח שלו להשלים שיעור עיסה החייבת בחלה —

הגמרא למה נחלקו בשני דברים דומים; וכתבו הראשונים, שמקור הגמרא בהמשך הסוגיא לדמות לזה גם הפרשת חלה מקמח, הוא משום שבהכרח לא נחלקו דוקא במקדש אחותו, שהרי נחלקו גם בהכיר בה שאינה שלו.

5. א. כתב הרמב"ן [הביאו הריטב"א], שיש שלשה שיעורים בחלה: א. עד שלא נתן מים לעיסה אין החלה שמפריש ממנה כלום [וישיעור זה שוה ל"עונת המעשרות" שהיא בהבאת

3. משמע שכוונת הגמרא, שמשום כך נותן הוא לה לשם קידושין, והיא טועה וחושבת שהיא מתקדשת בו; אך צריך עיון, שהרי כשם שאדם יודע שאין קידושין תופסין באחותו, כך אשה יודעת, ואם כן למה קיבלתם!?

4. כעין זה נחלקו רב ושמואל, גבי מי שהכיר בה [בשדה שלקח] שאינה שלו [של מוכר] ולקחה ממנו, אם המעות מתנה או פקדון, וכמבואר בבבא מציעא טו ב, ושם ביארה

ואילו הוא קפבר: קמח זה חלה הוא ואינו טבול לחלה, ונתקנה עיסתו [מתוקנת היא עיסתו], כלומר: אינה חייבת בחלה, ואתי למיכלה בטיבלה [ויבוא לאוכלה בטיבלה], קודם שיפריש ממנה חלה.⁽⁶⁾

ולכך אמרו חכמים שיחזירנה הכהן לישראל, וידעו הכל שקמח זה עדיין טבול לחלה.

ותמהה הגמרא על חשש זה: והאמרת: אדם יודע שאין מפרישים חלה כשהיא קמח, ואם כן ודאי שיפריש הכהן חלה, אם יצרפנה לקמח שלו?!?

ומשינינן: יודע הכהן וגם אינו יודע, דהיינו: יודע הוא שאין מפרישין חלה כשהיא קמח.

ואולם אינו יודע טעמו של דבר היטב,⁽⁷⁾ דפבר: [טעמייהו] [טעמא] מאי, מה הוא הטעם שאין מפרישין חלה קמח — משום טירחא דכהן שיצטרך ללוש את הקמח, ואם כן סבור הכהן בלבו: טירחא דכהן הא אחילתיה [מוחל אני על טרחתי], וחל על הקמח שם חלה.

ומקשינן: לדברך שאתה אומר: הישראל אכן נתנה לכהן לשם מתנה, אלא שמשום חשש זה ציווהו חכמים להחזירנה, אם כן למה אמרו לו להחזירה!?

והרי היה להם לסמוך על כך שיאמרו: תיחוי החלה הזו תרומה, כלומר: תישאר החלה ביד כהן כאילו היתה תרומה חלה,

בטיבלו, היינו משום שאין דרך לקבל קמח בשיעור המחייב בחלה, וכל החשש הוא שיצרפנו עם קמח אחר, תוספות הרא"ש.

7. א. ביאר בתוספות רי"ד, שאף ידיעתו אינה מכח הפסוק, שאם כן לא היה נותן טעמים משלו לדין זה, אלא שמכח מנהג העולם יודע הוא שאין מפרישין חלה קמח.

ב. לכאורה דברי הגמרא תמוהים, שהרי כל מה שאנו באים ליישב הוא למה לא נאמר שמתוך ידיעתו שאין זו חלה נותן הוא לשם מתנה, ובתוך כדי ישוב אנו אומרים שאינו יודע שאין חלתו חלה!?

ומטעם זה ביאר הריטב"א, שאף כי יש לומר ששניהם טועים וחושבים שאין הדין אמור אלא בעל כרחו של כהן, ויכול הוא למחול, מכל מקום הבעלים שאינם יודעים אם הוא מוחל, יש לנו לומר שנותנים הם לשם מתנה; וראה עוד בהערה שעל תירוצה השני של הגמרא, וראה מה שכתב המהר"ם בישוב קושיית הריטב"א.

שליש]; ב. משנתן מים לעיסה ועדיין לא גלגל, לא נתחייב בחלה, אבל אם הפריש חל שם חלה עליה, [ושיעור זה שוה לפירות שהגיעו ל"עונת המעשרות" ועדיין לא נתמרחו בכרי]; ג. משגלגל נתחייב בחלה [ושיעור זה שוה למירוח בכרי לענין מעשרות].

ב. ברש"י כתב שאינו חל משום שנאמר "ראשית עריסותיכם [היינו עיסותיכם] חלה תרימו תרומה", והראשונים הקשו על זה, שהרי גבי מעשרות נאמר "ראשית דגןך" דהיינו לאחר דיגון ומירוח, ומכל מקום אם הפריש בשבלים חל עליו שם תרומה; וראה מה שכתבו הראשונים בישוב שיטת רש"י.

ולדעת רש"י אין אלא שני שיעורים בחלה, שקודם הגלגול אינו חייב בחלה ואפילו אם הפריש אין חל עליה שם חלה, ומשנתגלגלה העיסה נתחייבה היא בחלה.

6. מה שלא אמרה הגמרא בפשטות, שיטעה הכהן לומר שקמח זה אינו חייב בחלה ויאכלנו

פירות שבאו מן העציץ שאיננו נקוב שאינם חייבים אלא מדרבנן, שמעיקר הדין לא חל שם תרומה על הפירות, כי זה כמי שתורם מן החיוב על הפטור, שאין על מה שתורם שם תרומה, ועדיין טבול הוא לתרומה –

הרי פירות אלו תרומה ואין הכהן צריך להחזירם, (9) ולא תיאכל תרומה זו שהיא טבל מן התורה, עד שיוציא עליה תרומה

ומכל מקום לא תיאכל, עד שיוציא עליה חלה ממקום אחר⁽⁸⁾ מעיסה אחרת החייבת בחלה בפני עצמה.

שהרי מי לא תנן במשנה בדמאי [ה י'] כי האי גוונא:

שכך שנינו: התורם פירות שבאו מן העציץ הנקוב החייבים בתרומה מדאורייתא, על

א. צריך לחזור ולהפריש ממנה, ומה שלא הזכירה זאת המשנה, הוא משום שהיות ותני תקנתא דאורייתא שבק לתקנתא דרבנן.

ב. אינו צריך להפריש משאינו נקוב, "דכיון שאיננו נקוב מדרבנן הוא דמחייב בתרומה, היכא דתרם עליה מן הנקוב בדיעבד תרומתו תרומה".

ג. "מן הנקוב על שאינו נקוב ודאי דינא הוא דלפטריה לשאינו נקוב, דמה נפשך: אי מדאורייתא, [הרי] שאינו נקוב פטור, ואי מדרבנן, [הרי] שאינו נקוב בר חיובא הוא, ומן הנקוב על שאינו נקוב הוה ליה מן החיוב על החיוב, דלא גרע כי תרים עליה מן הנקוב?"

ולכאורה דברי התוספות בסוגייתנו הם כשיטה שניה; ובדברי רש"י ביבמות שם יש לכאורה סתירה מרישא לסיפא, דברישא "רבנן הוא דגזרי למתבה לכהן הואיל וקרא עליה שם תרומה", משמע כשיטה שניה, ובסיפא "דהא אפריש" משמע כשיטה שלישית.

וראה עוד מחלוקת הריב"ן עם הר"י בתוספות יבמות פט ב, אם התרומה שהפרשה אסורה לזרים, שלדעת הריב"ן אינה אסורה לזרים, [ויש להסתפק לשיטתו אם סובר כשיטה ראשונה או כשיטה שניה הנזכרים], ושיטת הר"י בתוספות שם הוא, שהתרומה אסורה לזרים, [ויש לפרש שיטתו כשיטה שניה או שלישית הנזכרים].

ויש לעיין, לשיטות הסוברים שמדרבנן נפטר על ידי התרומה הפירות שבעציץ שאינו נקוב,

8. יש לדקדק מלשון רש"י, שלא היה גורס "ממקום אחר"; וכן משמע מרש"י ד"ה עד שיפריש שכתב שם: "ממקום אחר" לאו דוקא, ולא כתב כן על דברי הגמרא כאן, ומיהו ראה ב"שיטה לא נודע למי" שפירש לשון "ממקום אחר" כאן, שהוא משום דמסתמא ליכא בחלה כדי עיסה שחייבת בחלה.

9. כן כתב רש"י; והתוספות שינים הוסיפו: וגם אין בעל הבית חייב להפריש עוד תרומה אחרת מן הפירות שבאו מעציץ שאינו נקוב "דכיון דאין עליו חיוב תרומה אלא מדרבנן, הם אמרו דאין צריך תיקון אחר לשאינו נקוב", ונראה מלשונם שאין עליו שם תרומה אפילו מדרבנן, ורק משום "הם אמרו והם אמרו" אינו צריך להפריש עוד משאינו נקוב.

ורש"י ביבמות פט ב כתב: "כיון דאפטור קא מפריש, לא חייל עלה שם תרומה, הלכך טבל הוא [התרומה שתורם מהעציץ הנקוב] ואסור אף לכהן, ורבנן הוא דגזרי למתבה לכהן, הואיל וקרא עליה שם תרומה, וישראל זה שנתנה צריך להפריש עלה תרומה ומעשר, ואין צריך לחזור ולהפריש ממה שאין נקוב דתרומה דיליה מדרבנן היא, והא אפריש".

וראה כאן ב"שיטה לא נודע למי" שהביא שלש שיטות בענין הפרשת תרומה מן העציץ שאינו נקוב אחר שהפריש עליו מן הנקוב:

ומעשר ממקום אחר. (10)

הרי שסמכו חכמים על כך, שיתקננה, ולא יאמר, כיון שבידי היא, בהכרח תרומה היא, ולא יתקננה כשאר תרומה שאינה צריכה תיקון אחר; והוא הדין כאן, יורו לו חכמים שהקמח חייב עדיין בחלה וכיצד יתקן את הקמח שבידו, ולא יאלץ להחזיר את החלה שניתנה לו לשם מתנה?!

ומשנינן: אף שלא חששו חכמים גבי תרומה מן הנקוב על שאינו נקוב שלא ישמע בקולם, מכל מקום גבי הפרשת חלה מן הקמח, חששו חכמים שלא ישמע בקולם, ומשום דבתרי מני צאיית [בשני כלים, יציית], כלומר: כשיררו לו חכמים על תרומה

שניתנה מכלי נקוב על כלי אחר שאינו נקוב, שצריכה היא תיקון, אכן יציית לדבריהם, שמקובלים הם עליו.

אבל בחד מנא, לא צאיית [בחלת קמח שניטלה על שאר הקמח שבאותו כלי, לא יציית], כלומר: כשיררו לו חכמים שחלה זו אינה חלה אף שניטלה על הקמח שבאותו כלי, לא יציית להם, ויבוא לאוכלה בתורת חלה מבלי להפריש עליה חלה אחרת, ולכן ציוו חכמים שיחזירנה.

ואיבעית אימא בטעם הדבר שחייבו את הכהן להחזיר את הקמח, שהוא אינו משום שמה יסבור הכהן שחלה היא, כי לעולם כהן שהוא זריז וכשר⁽¹¹⁾ מניצת ציית, ואם לא

אם כן מאי מדמה הגמרא?! שהרי הניחא שם, לכן לא אמרו חכמים שיחזירנה לישאל, משום שהוא לא ישמור דיני תרומה בפירות, אם יחזירום לו, מה שאין כן במפריש חלתו קמח, הרי אין לחוש לזה, היות ואפילו מדרבנן אין עליו שם חלה?!

10. ביארו התוספות ביבמות פט ב בשם הר"י, שלכך שנינו: "ממקום אחר", לומר שלא יפריש מן התרומה בעצמה תרומה ומעשר, משום שאם כן יבואו לאכול את השיריים כשאר חולין, והרי תרומה הם מדרבנן; וזה הוא לשיטתו שהוא סובר: חל שם תרומה מדרבנן על התרומה שתרם; אבל רש"י כתב שהוא הדין מיניה וביה, ולא דוק אמרו "ממקום אחר", ואין להוכיח שרש"י חלוק על התוספות וסובר כהריב"ן, אלא שיש לומר שרש"י אינו סובר כהגזירה שגזרו התוספות, או שסובר הוא כי זה גזירה לגזירה כיון שאין עליה שם תרומה אלא מדרבנן.

וצריך ביאור: איך יוציא עליה מעשר ממקום אחר, והרי הפירות שתרמן תחילה אינם חייבים

מדרבנן במעשר, ואם יוציא כנגדן מעשר ממקום אחר החייב במעשר מדרבנן נמצא שהוא "מרבח במעשרות" שהמעשרות מקולקלים המה?!

ובהכרח, שאם כי יש עליהם לחומרא דין תרומה מדרבנן, מכל מקום אין אומרים שאין הם חייבים בתרומה מדרבנן, שהרי מדאורייתא חייבים הם, ולא אמרו דבריהם לקולא. ומיהו, אם כי מתייחסים אנו אל הפירות האלו כאילו הם חייבים בתרומה ואפילו מדרבנן, מכל מקום מסתבר שאינו יכול להפריש פעם שנית את התרומה על פירות אחרים, ולא מיבעיא שאינו יכול להפריש אותם שנית על עצין שאינו נקוב שאינו חייב אלא מדרבנן, אלא אף על פירות אחרים החייבים מדאורייתא יש לדון שאינו יכול לתרום אותם שנית, הואיל וכבר תרם אותם, ומדרבנן חלה התרומה, וצריך תלמוד.

11. פירש רש"י: דכהנים זריזים וכשרים הם, שאין נותנין תרומה אלא לכהן חבר.

התורם משאינו נקוב על הנקוב, הרי זו תרומה ביד כהן, ויחזור בעל הבית ויתרום על הנקוב מפירות החייבים בתרומה מן התורה; הרי שלא חששו חכמים שמא יסבור בעל הבית שנתקנו פירותיו, ואף כאן נאמר כן?!?

ומשנינן: **הא אוקימנא** [הרי כבר יישבנו]: **בתרי מאני צאית בחד מנא לא צאית**, ובעל הבית שאינו בחזקת כשר וזריז, יש לחוש שלא ישמע לנו, כיון שהוא בכלי אחד.⁽¹³⁾

ותמהינן: וכי אטו לא צאית בעל הבית, ואפילו בכלי אחד!?

והתנן:

התורם קישות ונמצאת שהיא מרה, או שתרם אכטיח ונמצא סרוח, ונמצא שתרם מן הרעה על היפה, הרי מה שתרם תרומה היא, ויחזור ויתרום תרומה אחרת מן הקישות והאכטיחים היפים שבידו.

הרי שסמכו חכמים על בעל הבית שיחזור ויתקן את פירותיו, אף שהתרומה שתרם תחילה מתוכם הוא שתרם, ולא אמרו שיחזירנה הכהן, כי בעל הבית לא יציית לתרום שוב!?

היה החשש אלא משום הכהן, אכן היו מורים לו חכמים שיתקנה.

ואולם טעם הדין שציוו חכמים להחזיר את הקמח, הוא משום תקלתו של בעל הבית, **דקסבר בעל הבית נתקנה עיסתו** [שלש מן הקמח שנותר בידו] על ידי הפרשת החלה כשהיתה קמח, ומן הדין לא נתקנה עיסתו, **ואתי למיכל את עיסתו בטיבלא** [ויבוא לאכול את עיסתו כשהיא עדיין טבולה לחלה].

ומקשינן אף לפירוש זה: **והאמרת: אדם יודע שאין מפרישין חלה קמח**, ולמה יטעה בעל הבית!?

ומשנינן: **יודע בעל הבית ואינו יודע! יודע שאין מפרישין חלה קמח**, ואינו יודע טעמו של דבר, **דסבר בעל הבית: טעמא מאי משום טירחא דכהן, טירחא דכהן הרי קבלה הכהן עליה**.⁽¹²⁾

ומקשינן אף לפירוש זה: **ותיהוי תרומה ויחזור ויתרום**, כלומר: יורו לו חכמים לבעל הבית, שאף כי החלה נשארת ביד כהן כתרומה, מכל מקום עליו לחזור ולתקן את הקמח שנותר בידו!?

כי מני לא תנן במסכת דמאי [שם] כעין זה:

ולתוספות הרא"ש היה קשה הקושיא הזו, ולכן כתב: ואף על פי שמתחילה נתכוין לשם מתנה, לבסוף כשרואה שאין כהן מקפיד, סבור הוא שנתקנה עיסתו; וראה מה שכתב מהרש"א בדברי התוספות.

13. לפי המבואר כאן צריך לומר, שהטעם שאמרה הגמרא "ואיבעית אימא" אינו כדי שלא

12. לכאורה דברי הגמרא תמוהים, שהרי כל מה שאנו באים ליישב הוא למה לא נאמר שמתוך ידיעתו שאין זו חלה נותן הוא לשם מתנה, ובתוך כדי ישוב אנו אומרים שאינו יודע שאין חלתו חלה!?! וכעין זה הקשה הריטב"א על תירוץ הגמרא הקודם, ותירץ, שהכהן הוא שאינו יודע אבל הבעלים יודעים; ואם כן מה נענה על תירוץ הגמרא הנוכחי!?

ומשנינו: **שאני התם** שאי אפשר לחכמים שיאמרו לכהן להחזירה לישראל להיות טבל בידו, וגם החשש שמא לא יחזור ויתרום אינו חשש חמור כל כך, וכל זה כיון **דמדאורייתא** הרי אף התרומה הראשונה שתרם **תרומה מעליא היא, מדרבי אלעאי!** ולכן לא אמרו חכמים שיחזירה הכהן.

דאמר רבי אלעאי:

מנין לתורם אפילו מן הרעה על היפה, **שתרומתו תרומה**,⁽¹⁴⁾ **שנאמר:** "ולא תשאו עליו חטא בהרימכם את חלבו [היפה שבו]", כלומר: אם תתרמו מן היפה שבו, כי אז לא תשאו עליו חטא, ומשמע: אם לא תתרמו את היפה שבו, או אז תשאו עליו חטא, **ואם אינו קדוש** מה שתרם מן הרעה, הרי צריך הוא לחזור ולתרום, ואם כן **נשיאות חטא למה!**⁽¹⁵⁾

אלא **מכאן לתורם** מן הרעה על היפה,

כאן שבה הגמרא לדין משנתנו ששנינו: "בזו ובזו ובזו, אם יש שוה פרוטה בכולן מקודשת, ואם לאו אינה מקודשת; היתה אוכלת ראשונה ראשונה, אינה מקודשת עד שיהא באחת מהן [כלומר: באחרונה] שוה פרוטה":

אמר רבא:

לא שני שאין הראשונה והשניה — שאכלתן א-מ — מצטרפות לפרוטה משום שמלוה הן:

אלא בכגון דאמר לה: "התקדשי לי **בזו ובזו ובזו**", דהיינו, שהיה נותן לה תמרה ואומר "בזו", והיא אוכלת, וחוזר ונותן לה ואומר "ובזו", והיא אוכלת, וחוזר ונותן לה ואומר "בזו"; ומשום שבשעת נתינת הראשונה

נצטרך לחלק בין חד מנא לתרי מאני, אלא אומרת הגמרא מסברא שכהן צאית.

14. בפשוטו ביאור דברי רבי אלעאי הם, כי מאחר שאמרה תורה [במדבר יח כט]: "מכל מתנותיכם תרימו את כל תרומת ה', מכל חלבו את מקדשו ממנו. ואמרת אליהם בהרימכם את חלבו ממנו, ונחשב ללויים כתבואת גורן ויקב", אם כן הייתי אומר שאין זו מצוה להרים את החלב או איסור שלא להרים את החלב, אלא עיקרו הוא דין בהפרשת תרומה שצריך ליתנו מן החלב שבו, ולכן הייתי אומר שאם תרם מן הרעה על היפה אין תרומתו תרומה; ומיהו אינו מוכרח לפרש כן, כי יש לפרש דפשיטא ליה שהוא דין איסור, אלא שהיה דן אם נאמר בזה "כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד

לא מהני".

15. בתוספות הקשו: והרי שיטת רבא בתמורה ד ב: "כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני", ומבואר שם בגמרא, שאין זה סתירה לחיוב מלקות שחייבה התורה על העובר, משום דסוף סוף "עבר אמימרא דרחמנא", ואם כן איך אמרו: "אם אינו קדוש נשיאות חטא למה", והרי עבר אמימרא דרחמנא?!

והנה נסתפקו האחרונים בטעם הדין ד"כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני" אם הוא משום שעשה נגד רצון התורה, או שהוא גילוי על כל הלאוין שגם אינם חלים. ואם נאמר שהוא סיבה ומשום שעשה נגד רצון התורה, אם כן אינו דומה לנידון דידן, כי רבי אלעאי נסתפק אם יסוד דין "חלבו" הוא דין או